

מאירים את העולם

שמונה חגי אור מסביב לעולם

מאירים את העולם

שמונה חגי אור מסביב לעולם

בשיעור זה נכיר 8 חגי אור שנחגגים ברחבי העולם בעונת החורף, בדומה לחנוכה. בכל אחד מהם נוהגים להדליק אור, וישנם מנהגים נוספים, סיפורים ורעיונות שונים אותם מסמל החג ומנהגיו.

חלק א

נצא לסיור ברחבי הגלובוס - בכל מדינה אליה נגיע - יש לקרוא את המידע או לצפות בסרטון שבקישור, ואז להוסיף במפה / דרכון הקבוצתי:

1. דגל במקום המתאים על הגלובוס / הדרכון
2. חפץ - איתו מאירים בחג (אותו תקבלו מהמורה רק לאחר שתאמרו לה את שם החפץ אותו אתם מחפשים)

חלק ב

כדי להשלים את המפה, עליכן/ם ליצור בעצמכם דף מידע על חנוכה - לטובת ילדות וילדים ברחבי הגלובוס שירצו להכיר את חג האור שלנו - יש לכתוב בו מידע על: תאריך החג, משך החג, מנהגים מיוחדים, מאכלים, במה מאירים ולזכר מה הוא נחגג.

בהצלחה

מאירים את העולם

שמונה חגי אור מסביב לעולם

איך משחקים?

קצת כמו המירוץ למיליון – אפשר ליצור תחרות ואפשר שלא...

1. כל קבוצה תקבל מפה או שכל ילד יקבל דרכון. לבחירת המורה
2. אפשר לשחק בקבוצה (מפה) או בזוגות (דרכון לכל ילד)
3. בכל שלב הקבוצה תקבל דף מידע 1 על מדינה אחת – שם עליה לקרוא את המידע, ולגשת לאיזור בו יהיו עותקים מודפסים של דגלי המדינות ושל החפצים בהם מאירים בחג.
4. לאחר שהילדים מקמו במפה את שם המדינה + שם החג + דגל + חפץ – והכל נכון – אז הם יכולים לקבל דף מידע על מדינה נוספת. כך עד שישלימו את כל ה"חתימות" בדרכון או את כל ה"נ.צ" במפה.
5. כל קבוצה תקבל לסיכום דף מידע ריק על חנוכה – אותו תצטרך לבנות בעצמה.
6. למשחק דף לימוד מקדים – על מדרש האדם הראשון ושיר של אהוד בנאי – 21 דפי מידע על חגי אור בעולם. שקופיות 22-24

מה להכין?

1. עותקים של דפי המידע (8 דפי מידע סהכ) – לכל קבוצה. שקופיות 10-17
2. עותקים כמספר הילדים או כמספר הקבוצות (תלוי אם משחקים עם המפה או עם הדרכון) של סמלי החג ושל הדגלים. שקופיות 8-9
3. עותקים של מפות כמספר הקבוצות או של דרכונים כמספר הילדים שקופית 5 או 6-7
4. עותקים של דף "ישראל" כמספר הילדים/ הקבוצות. שקופית 18
5. פרס לזוג/ קבוצה שתמלא ראשונה את כל החתימות בדרכון/ במפה בהצלחה!!

2 אפשרויות לפעילות- שקופית למורה:

הצעה 1: בקבוצות- כל קבוצה מקבלת מפה, וצריכה למלא את כל הנ.צ- שקופית 3. המפה תשוכפל על A3

הצעה 2: כל ילד/ה מקבל/ת דרכון וצריך למלא בו את המידע של כל 8 הנ.צ- שקופית 4-5- דף A4 דו"צ

____: המדינה
____: החג

הדביוקאן דגל

הדביוקאן סמל
החג

____: המדינה
____: החג

הדביוקאן דגל

הדביוקאן סמל
החג

____: המדינה
____: החג

הדביוקאן דגל

הדביוקאן סמל
החג

____: המדינה
____: החג

הדביוקאן דגל

הדביוקאן סמל
החג

____: המדינה
____: החג

הדביוקאן דגל

הדביוקאן סמל
החג

____: המדינה
____: החג

הדביוקאן דגל

הדביוקאן סמל
החג

____: המדינה
____: החג

הדביוקאן דגל

הדביוקאן סמל
החג

כל הזכויות שמורות ©

יש לשכפל לכל קבוצה בגודל A3

שם החג: _____ המדינה: _____

סמל החג:
הדביקו כאן

דגל:
הדביקו כאן

שם החג: _____ המדינה: _____

סמל החג:
הדביקו כאן

דגל:
הדביקו כאן

שם החג: _____ המדינה: _____

סמל החג:
הדביקו כאן

דגל:
הדביקו כאן

דרכון ישראל

STATE OF ISRAEL / מְדִינַת יִשְׂרָאֵל

מיקום דגל המדינה והסמל

סוג / סדרה
P / T

Surname

Given name

Nationality
ISRAELI

Date of birth / תאריך לידה / תאריך תולדות

Sex / מין
M / T ISRAELI

Date of issue / תאריך תולדות / תאריך תולדות

Authority / I.C. Passport at
JERUSALEM

Code of state / קוד המדינה / ISR

עם מוצא

יום לידה

הרשות
ישראלית

Date of issue / תאריך תולדות / תאריך תולדות

מקום לידה
ישראל

Date of issue / תאריך תולדות / תאריך תולדות

מקום - מוצא / תאריך תולדות - 3
ירושלים

המדינה: _____ שם החג: _____

סמל החג:

הדביקו
כאן

דגל:

הדביקו
כאן

המדינה: _____ שם החג: _____

סמל החג:

הדביקו
כאן

דגל:

הדביקו
כאן

המדינה: _____ שם החג: _____

סמל החג:

הדביקו
כאן

דגל:

הדביקו
כאן

המדינה: _____ שם החג: _____

סמל החג:

הדביקו
כאן

דגל:

הדביקו
כאן

המדינה: _____ שם החג: _____

סמל החג:

הדביקו
כאן

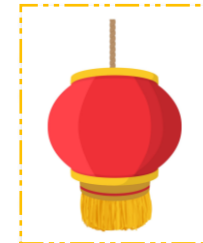
דגל:

הדביקו
כאן

אז לאן הכי כדאי לטוס? איזה חג הכי אהבת?

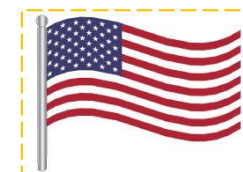
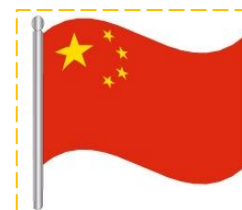
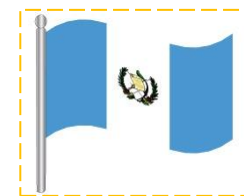
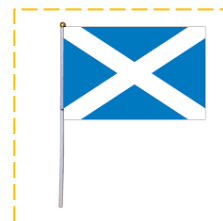
לכל חג מנהגים משלו -

יש להתאים בין כל חפץ לחג המתאים, לפי המידע שקראת - יש להדביק אותו בדרכון במקום המתאים.

יש להכין עותקים כמספר הילדים/ הקבוצות- גזורים. כל ילד/ קבוצה יוכלו לקחת מעין "מדבקה" ולהדביק אצלם

חגי אור נפוצים במדינות רבות בעולם. בסיור שלנו נפגוש רק חלק מהם.
יש להתאים בין כל דגל למדינה בה "ביקרת" בעת.

יש להכין עותקים כמספר הילדים/ הקבוצות- גזורים. כל ילד/ קבוצה יוכלו לקחת מעין "מדבקה" ולהדביק אצלם

הודו

צפו בסרטון "דוואלי" מבריינפופ.

גלו מהו חג האור שחוגגים בהודו, מתי חוגגים אותו, מה הוא מסמל ומה נוהגים להדליק בחג.

שוודיה

בשוודיה בשיא החורף הימים מאד קצרים, אבל השוודים לא מוותרים: ביום הכי קצר בשנה, ה-13.12, הם מביאים את האור בעצמם, כאשר הם יוצאים לרחובות עם אלפי נרות בידיים. בנות אמיצות במיוחד, אגב, שמות נרות בנזר על ראשן, ועוברות ברחובות ללקט ממתקים. מקובל גם לאכול 3 ארוחות בוקר באותו יום, שיהיה כוח לעבור את החורף.

מידע מתוך האתר: מוטקה מתחברים לאנשים. בכתבה: חגי אור בעולם - למטיילי החורף

סין

בסין יש חג אורות משלהם: בחצות הלילה
בסתיו יוצאות מיליוני משפחות לפארקים
ברחבי סין, מצוידות בפנסי נרות סיניים
בשלל צבעים ועוגיות שנקראות עוגיות ירח,
זכר לאמונה עתיקה בכוחו של הירח. האירוע
מתקיים ביום ה-15 בחודש השמיני בלוח
השנה הסיני. כל אחד הוא אור קטן אבל
מיליוני סינים זה... אור ענק!

עוד מידע לסקרניות

וסקרניות. סרקו:

סקוטלנד

בסקוטלנד יודעים לחגוג, את זה כולם יודעים, אבל איך הסקוטים נלחמים ברוחות רעות, ידעתם? התשובה היא: אור! ביום האחרון והראשון של השנה הם עורכים תהלכות לפידים בכל אתרי המורשת הלאומית, והמראה מרהיב. אבל הם לא מסתפקים, באש על מקל - הם אוהבים אותה גם בצורת כדורי אש מרהיבים. אנו נושאים לפידים, בלילות אפלים... (וגם כדורי אש).

מידע מתוך האתר: מוטקה מתחברים לאנשים. בכתבה: חגי אור בעולם - למטיילי החורף

גוואטמלה

חג המולד הוא חגיגה בכל העולם הנוצרי,
אבל באנטיגוואה שבגוואטמלה מדובר
באירוע חגיגי ושטוף אור במיוחד: החל
בצלצול פעמוני הצהריים של הכנסיות, העיר
הופכת לזירת פיצוצים, אורות והפתעות. כל
חוגג מנסה להפגין את כישוריו בזיקוקים,
פצצות תאורה וכל דבר אחר שמפיץ קצת
אור. באנו חושך לגרש!

תאילנד

בתאילנד, למשל, מתקיימות בסמוך מאוד לחג הדיוואלי ההודי, חגיגות ה'לוי קראטונג' (Loy Krathong) אלפי סירות קטנות עשויות עלי בננה, מושטות ברחבי המדינה ובהן דולקים קטורת ונרות. המקומיים נוהגים גם להוסיף פרחים, מטבעות ושאריות ציפורניים כדי להרחיק מזל רע ולהודות לאלת המים. אם מצא חן בעיניכם הרעיון (חוץ מהעניין עם הציפורניים, כמובן) אין צורך להרחיק עד תאילנד. ניתן להביע משאלה ולשלוח סירה וירטואלית באמצעות האינטרנט.

מתוך הכתבה: אור לגויים: חגים מסביב לעולם באתר Ynet

ארצות הברית

אולי אחד החגים הדומים ביותר לחנוכה. קוואנזה הוא חג חילוני מודרני בן שבעה ימים, אשר הומצא בשנת 1966, ונחגג כל שנה ב-26 בדצמבר ובא לציין ולכבד את התרבות והמורשת האפרו-אמריקאית וגם לסמל את המעבר הבלתי־נראה מחושך לאור.

בסרטון שבקישור יש מידע נוסף על 'החג הצעיר' הזה:

במסגרת החגיגות, בני המשפחה מתכנסים יחד, שרים שירי קוואנזה, מקשטים את ביתם, מכינים מאכלים מסורתיים, והכול בכדי להתגאות בתרבותם הייחודית וכדי לחגוג את המורשת המשותפת. במהלך החג נהוג להדליק שבעה נרות (נר נוסף בכל יום), בפמוט המזכיר מנורת שבעת קנים הנקרא קינרה. הנרות מסמלים את שבעת עקרונות הקוואנזה, אחדות, הגדרה עצמית, עבודה שיתופית ואחריות, כלכלה קואופרטיבית, המטרה, יצירתיות ואמונה.

מתוך הערך: קוואנזה ב'ויקיפדיה'.

שוויץ

לחופיו של אגם לוצרן שבשוויץ מציינים ב-5 בדצמבר בכל שנה את הקלאוסיאגן (Klausjagen) שבו צועדים מקומיים חבושים במצנפות ענק המוארות בנרות. החג הוא שילוב של חגיגה נוצרית עם מסורת פגאנית מתקופת ימי הביניים.

גם בז'נבה שבשוויץ חוגגים את חג האסקלד (Fête de l'Escalade)

זהו פסטיבל המתקיים בין ה-11 ל-13 בדצמבר ובו מציינים את תבוסתם של חיילי הדוכס מסבווי לפני קצת יותר מ-400 שנה. האגדה מספרת על נערה אשר שפכה סיר מרק רותח על חיילי הדוכס שניסו לטפס על חומות העיר, ובכך הפכה לגיבורת החג. חוץ מן המנהג הלא-מודע-סביבתית של הבערת מדורות ענק מחוץ לקתדרלה, נוהגים המקומיים לקיים מצעד ססגוני, לאכול ממתקי שוקולד ומרציפן וכמובן, לא שוכחים את סיר המרק המסורתי.

מתוך הכתבה: אור לגויים: חגים מסביב לעולם באתר Ynet

הוסיפו ציורים מתאימים:

ישראל

שם החג: _____

תאריך החג: _____

משך החג: _____

מנהגי החג: _____

מאכלי החג: _____

במה מאירים וכיצד: _____

לזכר מה חוגגים: _____

תשובות למורה:

נרות חרס -
דיוואלי - הודו

רפסודת פרחים, קטורת
ונרות - תאילנד

לפיד - סקוטלנד

נורות צבעוניות על עץ
אשוח - חג המולד -
גוואטמלה

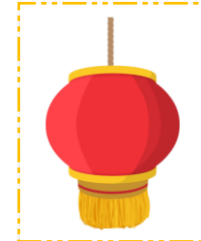
מצנפות מוארות - שוויץ

נזר נרות - שוודיה

פנס נייר - סין

קינרה - ארה"ב

תשובות למורה:

הודו

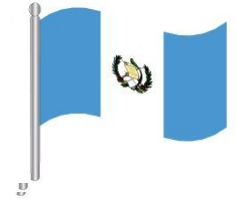
תאילנד

סקוטלנד

גוואטמלה

שוויץ

שוודיה

סין

ארה"ב

דף לימוד - מקדים למשחק

מאירים את העולם

- מדוע הלכו הימים וחשכו? כיצד פירש זאת האדם הראשון?
- איזה רגש התעורר בו למראה הימים ההולכים ומחשיכים?
- כיצד התמודד האדם עם החששות הללו?
- מה פשר האמירה "מנהגו של עולם הוא"?
- מדוע קבע האדם הראשון שמונה של ימים של חג? מה בכוונתו לחגוג מדי שנה בשנה?
- לאיזה חג מרמז המדרש?
- למה הכוונה "הם קבעו לשם עבודת כוכבים"? מה ההבדל בין "הם" ל"הוא"?

האור הראשון/אהוד בנאי

זה כבר כמה לילות
אני לא יכול לישון משהו חונק לי בגרון
חשבתי המון, חשבתי המון
עכשיו יוצא לחלון לראות את האור הראשון

זה כבר כמה ימים הולך ומחשיך
האם זה לתמיד האם זה בלתי הפיך
חשבתי המון, חשבתי המון
עכשיו יוצא לחלון לראות את האור הראשון

נדמה לי פתאום שהכול נעצר
אין תנועה, אין זרימה בנהר
מה יש לדבר, מה יש לדבר
אני שוקע כאן אבל זורח במקום אחר

חי ונושם זה העולם מסתובב
הפעימה חוזרת ללב
זה הזמן הנכון, הזמן הנכון
יוצא לחלון לראות את האור הראשון

לפי שראה אדם הראשון יום שמתמעט והולך,
אמר: אוי לי שמא בשביל שסרחתי עולם חשוך בעדי וחוזר לתוהו ובוהו,
וזו היא מיתה שנקנסה עלי מן השמים.
עמד וישב ח' ימים בתענית [ובתפלה]

כיון שראה תקופת טבת, וראה יום שמאריך והולך אמר:
מנהגו של עולם הוא.
הלך ועשה שמונה ימים טובים
הוא קבעם לשם שמים והם קבעום לשם עבודת כוכבים.

תלמוד בבלי, מסכת עבודה זרה, דף ח', עמוד א'

- מהי התחושה העולה מן השיר ומן המדרש?
- אילו תחושות יש בך כשהימים הולכים ומחשיכים?
- אלו תחושות מעורר החושך, אילו תחושות מעורר האור?
- (אילו צירופי מילים עם המילים חושך ואור את/ה מכיר/ה? – מה מקושר למשהו חיובי ומה לשלילי?)
- מה ההעדפה שלך – מתי עדיף להיות בחושך? מתי באור?
- במה שונה היום שלנו אם מחשיך מקדים או מאוחר?
- האם ישנו הבדל בהתנהגות הבריות בתקופות שמחשיך מאוחר / מוקדם?

טקסים רבים בעולם הקדמון נוצרו בהשראת השינויים החלים באור בחברה הפרימיטיבית נתקף האדם חרדה גדולה בכל עת שבה ראה שהשמש מקדימה לשקוע, שהימים מתקצרים, שהלילות מתארכים, ושהחושך והקור משתלטים על הארץ. לאורך ההיסטוריה האנושית חשש האדם שתהליך זה, שאותו הבין כהתגברות החשכה, רק ילך ויחמיר, ושהשמש לא תזרח שוב לעולם.

תופעת התגברות החשכה עוררה מאז ומעולם אימה בקרב בני האדם בשל המשוואה אור-חיים לעומת חושך-מוות. גם בימינו מוכרת תופעה דומה הנגרמת כתוצאה מהיעדר אור. התופעה מכונה "דיכאון חורף" – והיא מתבטאת בדכדוך ובעצבות התוקפים אנשים רבים כאשר היום הולך ומתקצר ואור השמש נחלש. בארצות הצפון, שבהן שורר חושך במשך רוב שעות היממה, ידועים אף מקרי התאבדות כתוצאה מן השינויים הפסיכו-פיזיולוגיים שלהם גורמת החשכה.

תקופת השנה שנחשבה תמיד למסוכנת ואפילו לקריטית הייתה תקופת "מפנה השמש החורפי" שהיא תקופת המעבר בין החורף לבין הקיץ. אמנם בתקופת זמן זו מתחיל כבר להסתמן מפנה קל בזריחת השמש.

המשך:

כלומר, מתוספות בהדרגה שעות אור, אולם החשכה והקור עדיין שולטים בכול. היום קצר מאוד, המזון וחומרי הבעירה מתמעטים והולכים ולעתים אף אוזלים, ונזקי מזג האוויר הקשים של החורף כמו: דרכים מושלגות ומשובשות, עצים עקורים, שטפונות וכדומה, ניכרים בכל מקום.

תקופת זמן בלתי יציבה זו, שחוברים בה אימה ותקווה גם יחד, נחשבה לזמן קדוש. האדם, שהאמין שיש בכוחו לברוא את האור מחדש ולסייע לטבע להסיר מעליו את החשכה, פיתח וביצע טקסים, חגים ופעולות מאגיות שמטרתם הייתה להשיב את האור.

במסכת עבודה זרה מוזכר האדם הראשון שראה כיצד בימי כסלו היום מתקצר, האור מתמעט והחושך מתגבר. במסכת זו מתואר שהאדם נבהל כי חשב בתחילה שהוא בעוונותיו גורם לשינויים.

מאירים את העולם - על חגי האור מסביב לעולם

סיבה למסיבה

הרצון לגבור על החושך והשאיפה לשחזר את נס האור שבבריאת העולם, הם העומדים בבסיס חגי האור. בתרבויות שונות האמינו בני האדם שעליהם להתכונן היטב לטקסים שאותם יש לבצע כדי להבטיח את חזרת אור השמש. השינוי העונתי מחושך לאור עורר תקווה לחיים חדשים, לצמיחה לפריחה, לקשר, לאהבה ולהשתלבות מחודשת ומלאה במעגל החיים.

העולם חוגג

לקראת סיומה של העונה החשוכה, בעת "מפנה השמש החורפי", נחגגים ברוב התרבויות שבעולם חגים הקשורים לאור.

- ביהדות: בכ"ה בכסלו חוגגים את חג החנוכה. בתקופה זו מתחיל היום להתארך בהדרגה. לדעת המהר"ל זמן זה שבו האור הולך ומתגבר, מתאים הוא שייעשה בו נס פך השמן שלזכרו מדליקים את החנוכייה.

- בנצרות: בחג המולד נוהגים לקשט את עצי האשוח ואת החצרות והבתים בנורות המאירות בשלל צבעים.

- ברומי נהגו היה חג הקרוי סאטורנליה. חג עתיק זה נמשך שבוע ימים, והוא נחוג לכבוד לידת האור מחדש, זמן שכונה "תחילת שנת השמש".

העולם חוגג - המשך

- בני דת הזרטוסטרה (שמקורם באירן ורובם חיים היום בהודו) חוגגים את הסאדה - חג האש הנצחי. הם מבעירים מדורה ענקית על חוף הים בזמן השקיעה כדי להמריץ באופן סמלי את השמש להתחזק.

- האינדיאנים חוגגים טקסים מיוחדים כדי להבטיח את ניצחון האור על פני החושך.

- היפנים בני דת השינטו חוגגים את "מפנה השמש החורפי", שהוא סוף תקופת ה- (yin היסוד הנקבי או הסביל בפילוסופיה הסינית) של השמש ותחילתה של תקופת ה- (yang היסוד הזכרי או הפעיל) של השמש.

- הבבלים, המצרים, האצטקים והסינים נהגו להדליק משואות בעיצומם של לילות החורף הארוכים והקרים, בתקווה ובציפייה לסיומה של התקופה החשוכה והקרה.

